

Comparative Legilinguistics
vol. 49/2022
DOI: <http://dx.doi.org/10.14746/cl.2022.49.4>

**PROFESSOR MARIA TERESA
LIZISOWA – A REMEMBERED POLISH
LEGAL LINGUIST**

ALEKSANDRA MATULEWSKA

Adam Mickiewicz University, Poznań, Poland
aleksmat@amu.edu.pl

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2045-5972>

&

EMILIA WOJTASIK-DZIEKAN

Adam Mickiewicz University, Poznań, Poland
emilia.w@amu.edu.pl

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1011-1081>

Maria Teresa Lizisowa, née Galus, was born on 26 October 1946 in Szynwałd, near Tarnów. When looking at her biography we may notice that initially nothing suggested she would become a scholar and a professor. She spent her first years of life in the turmoil of the Second

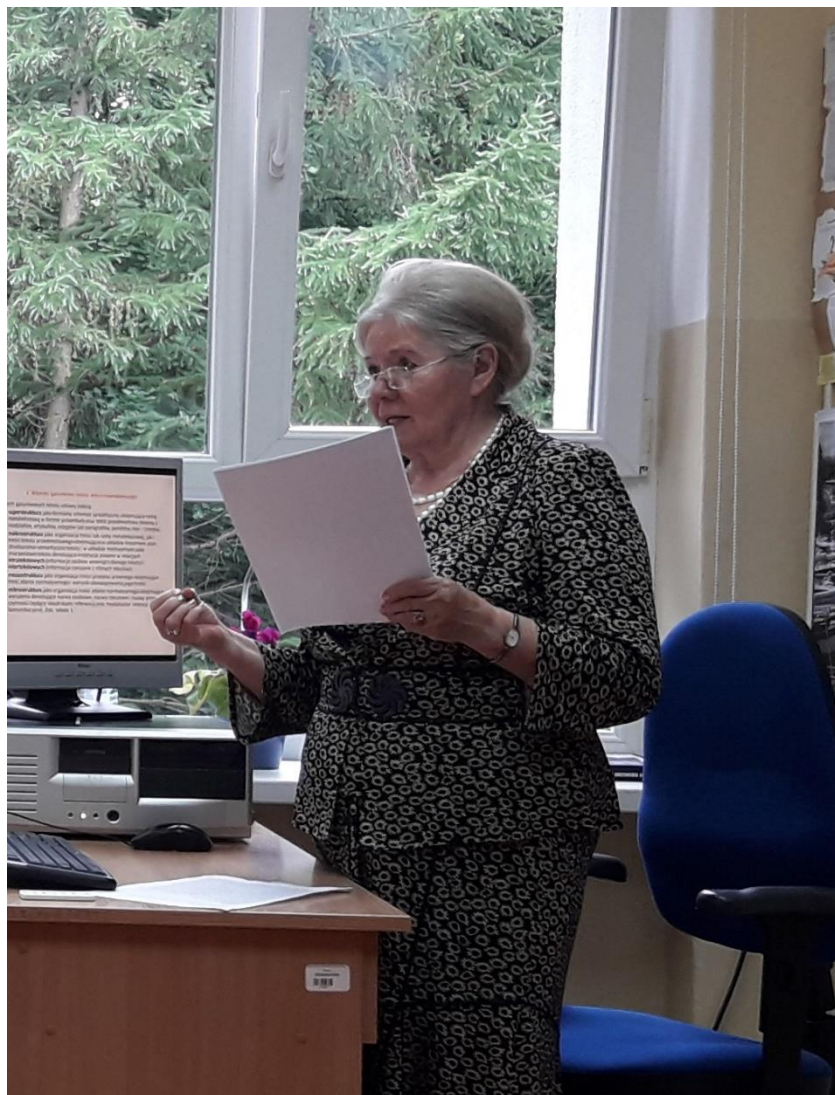

Photo 1. Professor Maria Teresa Lzisowa during the 12th Conference on Translation, Interpreting and Comparative Legilinguistics in Kolobrzeg (23.06-25.06.2017) (the photo of E. Wojtasik-Dzian).

World War and her post-war school years were not easy too. She graduated from the pedagogical vocational high school [Liceum Pedagogiczne] in Tarnów in 1954.

Initially, being well versed in the Polish language she started working as a teacher in a primary school. In the post war period the profession was very important. First directly after leaving the high school, she started working in a primary school in Daleszyce, combating illiteracy among children coming from nearby villages. The task was of profound social importance. She worked there from 15 October 1954 to 1 September 1965, holding the office of the deputy head of the school for six years. In the course of her work she enrolled to the extramural teachers' college [Zaoczne Studium Nauczycielskie] in Kielce, receiving a graduation diploma in 1959. She grasped every opportunity to deepen her knowledge and gain better education. That is why, when the opportunity occurred, she started studies in the higher school for teachers in Kielce, writing a diploma thesis titled "Linguistic characteristics of the dialect of the village of Wilków in the Kielce poviat" [Charakterystyka językowa gwary wsi Wilków w powiecie kieleckim] under the supervision of dr habilitated Wanda Pomianowska. She graduated in 1973. But she was still restless and carved for more as far as her education was concerned and for that reason she started studies at the Higher Pedagogical School of National Education Commission in Krakow [Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie] from which she graduated as a master of Polish philology writing a thesis on the language of the village of Wilków in the Świętokrzyskie Mountains. In the meantime she still worked – in primary school number 20 in Kielce (from 1 October 1967 till 1 September 1969), next moving to primary school number 9 where she worked till 30 September 1975.

Looking at her educational path and professional life one may wonder how did she manage to find time for her husband and children. She juggled those three spheres of life perfectly. She remained a hard-working person till the end of her life. In the years 1975–1987 she worked at the Pedagogical University of Jan Kochanowski in Kielce. While working there she decided to write a PhD in her *alma mater* (the Pedagogical University of National Education Commission in Kraków). She defended her doctoral dissertation entitled "Studies on the regional vocabulary of the 3rd Statute of the Grand Duchy of Lithuania" [Studia nad słownictwem regionalnym III Statutu Wielkiego Księstwa Litewskiego], written under the supervision of professor dr hab. Leszek Bednarczuk in 1980 obtaining a doctoral degree in humanities. Her PhD was published by the publishing house of the Pedagogical University of Jan Kochanowski in Kielce four years later.

It should be stressed here that being married to a lawyer encouraged her to start investigating legal texts, initially carrying out diachronic terminological research, and later on focusing her scholarly interests on modern legal language. The semantic and pragmatic analysis of legal texts turned out to be very important and fruitful in her scholarly work. In 1987 she decided to start working at the Pedagogical University of National Education Commission in Kraków (later the University changed its name into the Pedagogical Academy of National Education Commission in Kraków, and right now it is known as the Pedagogical University of National Education Commission in Kraków). She worked there till 2007 teaching Polish to new generations of students and focusing on her academic career. The monograph entitled “Basic legal terms in Old Polish statutes against the Slavic background. A semantic study” [Podstawowe terminy prawne w statutach staropolskich na tle słowiańskim. Studium semantyczne] (Wydawnictwo Naukowe WSP, Krakow 1995) was the scholarly achievement enabling her to obtain the degree of doctor habilitated in 1995. As quickly as six years later she was awarded the title of a professor of humanities (2001). The retirement did not stop her. She still continued teaching at higher universities in Kielce and Kraków and restlessly investigated legal language which became at that period of her life the main topic of interests. She actively participated in legal linguistic conferences organised by the Adam Mickiewicz University in Poznań and Warsaw University. For young scholars investigating the difficult domain of the intersection of language and law she became not only a tutor but also a friend always willing to help and share her vast knowledge.

Analysing her works we may distinguish a few periods focusing on various domains of linguistic research.

Initially, she investigated dialects of rural areas of Świętokrzyskie Mountains and the Polish language of the Eastern Borderlands.

Next, she started investigating the language of Lithuanian statutes combining: Lithuanian studies, diachronic studies of the Polish and Lithuanian languages as well as the law. That interdisciplinary approach made her known among researchers investigating the history of Lithuania and its language. Professor Zakrzewski (2020) in his in memoriam writes about her contacts with historians in the following manner:

She was engaged in linguistics, and had entered the field of Lithuanian studies unexpectedly, surprising historians. Her doctorate entitled “Studies on the regional vocabulary of the Third Lithuanian Statute” [Studia nad słownictwem regionalnym III Statutu litewskiego] was published in Kielce in 1984 and it quickly aroused interest also outside Poland, not only among researchers of old Lithuanian law. In addition to numerous instructive articles - very useful in working on the sources - Maria Teresa Lizisowa also wrote a monograph “Basic legal terms in Old Polish statutes against the Slavic background. A semantic study” [Podstawowe terminy prawne w statutach staropolskich na tle słowiańskim] (Krakow 1995) and a work also useful for literary scholars: “Judging under the law, or On the language of Lithuanian Statutes in Pan Tadeusz” [Prawem sądzić, czyli O języku Statutów litewskich w „Panu Tadeuszu”] (Krakow 1998). However, her monograph “The Language of the Olszewski Code (1550) From the reception of the Old Polish legal and judicial language in the Grand Duchy of Lithuania in the sixteenth century” [Język Kodeksu Olszewskiego (1550). Z recepcji staropolskiego języka prawno-sądowego w Wielkim Księstwie Litewskim w szesnastym wieku] (Krakow 2000) deserves special attention. She proved in it, inter alia, that ‘the Polish language of the Statutes was not adopted from Polish legislative texts, but was developed in Lithuania for the needs of the local legal realities and with the participation of the Old Russian tradition and the local legal culture of society and the intellectual elite’ (p. 142). The significant differences in the research techniques of Lithuanians of various specialties did not always facilitate our understanding. In Nieborów in the autumn of 1988, Maria Teresa Lizisowa made her debut in our community – she delivered a sophisticated lecture at the conference devoted to the Third Statute of Lithuania. “The legal term ‘party’ in the Statutes of Lithuania against the background of the monuments of Slavic legislation” [Termin prawny strona w Statutach litewskich na tle zabytków prawodawstwa słowiańskiego], followed by an embarrassing silence ... The auditorium was not prepared for this at the time, and the speech signalled the aforementioned monograph published 7 years later - now very often quoted. After the conference in Nieborów, Maria Teresa Lizisowa became very close to our group, she gave lectures at the conferences of the Lithuanian Committee of the Historical Sciences Committee of the Polish Academy of Sciences [Komisja Lituaniściyczna Komitetu Nauk Historycznych PAN], and also participated in our publications. She herself organized a large conference in Krakow, the materials of which she edited – entitled “The culture and languages of the Grand Duchy of Lithuania” [Kultura i języki Wielkiego Księstwa Litewskiego] (Krakow 2005) are constantly in scientific circulation. In the last decade, her linguistic interests have slowly moved towards the modern legal language. It has gained a very serious position in this field, so by nature,

contacts with our circle have become less frequent (Zakrzewski 2019: 311-312).

Professor Lizisowa was also interested in the circumlegal languages and to be more exact the language of journalism and stylistic differentiation of the Polish language. As a result she wrote two monographs entitled “Text, context, interpretation: in search of semiotic-discursive patterns of language concretization” [Tekst, kontekst, interpretacja: w poszukiwaniu semiotyczno-dyskursywnych wzorców konkretyzacji języka] (2006) and “Functional styles in press journalism” [Style funkcjonalne w dziennikarstwie prasowym] (2009), with the former being very interdisciplinary and containing chapters on Polish legal language characteristic features.

Rudnicka-Fira and Młynarczyk (2019: 18-19) in their short *In memoriam* remind that

The professor’s ties with the borderland culture were not limited only to scientific studies, as she maintained lively relations with the Polish language community in Grodno. In 1996, she was appointed by the University authorities to the position of the Rector’s Plenipotentiary for Cooperation with the Yanka Kupala State University of Grodno. She performed this function with full commitment, going to Grodno and conducting lectures, seminars and consultations there, participating in conferences, cooperating with representatives of that academic community and establishing personal contacts.

Professor Maria Lizisowa was also active in other organizations and associations – she was a member of the Polish Linguistic Society [Polskie Towarzystwo Językoznawcze], the Society of Polish Language Lovers [Towarzystwo Miłośników Języka Polskiego] and the Legal Language Commission at the Polish Language Council at the Presidium of the Polish Academy of Sciences [Komisja Języka Prawniczego w Radzie Języka Polskiego przy Prezydium PAN]. For many years she was also the head of the PhD Studies at the Institute of Polish Philology of the Pedagogical University in Krakow.

In recognition of the merits of prof. dr hab. Maria Teresa Lizisowa, she was awarded the Knight’s Cross of the Order of Polonia Restituta [Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski], the Golden Cross of Merit [Złoty Krzyż Zasługi], the Medal of the National Education Commission [Medal Komisji Edukacji Narodowej], and was awarded numerous university awards (Rudnicka-Fira and Młynarczyk 2019: 18-19).

But let us devote little bit more space to her legal linguistic research which has been recognized not only in Poland but also abroad,

though it must be stressed that her articles, chapters and books were published in Polish which has significantly limited the readership. In his monograph titled “Lectures in Legal Linguistics”, Marcus Galdia (2017: 87) mentions the works of Professor Maria Teresa Lizisowa and her contribution into Polish legal linguistics claiming that:

Legal-linguistic issues were studied systematically during decades of meticulous research by Maria Teresa Lizisowa (2006, 2012, 2013a, 2013b), mainly from the neostructuralist point of view that also integrates textological and pragmatic aspects of language use. Her research culminated in *Komunikacyjna teoria języka prawnego* (2017, in print), a magnum opus that sums up and expands the achievements of Polish legilinguistics and Polish legal theory. M. T. Lizisowa proceeds in B. Wróblewski’s footsteps and uses as a point of departure his theory of legal language construed as statutory language (cf. Wróblewski 1948). This theory is still accepted by many researchers in Poland as a legilinguistic benchmark, yet it has been also further developed by T. Gizbert-Studnicki (1986, 2004, 2009) and some others. M. T. Lizisowa’s communicational theory of the legal language focuses on statutory language as a text composed of sentences that communicate law. She argues that the normative language of law is characterized by performative, modal and axiological elements that are adjusted to the text type of legal communication. With the help of the semiotic framework of reference, Lizisowa synchronized the legal signs and the legal notions to which they relate within their context of use. While so doing, she was able to explain the sender-dominated composition and the recipient-oriented functioning of legal texts. In this changing research perspective between the sender of the legal text and its recipient she identified the structural device responsible for the emergence of directives in law and their understanding. At this point, the pragmatic coherence in text interpretation guarantees the normative, performative and coercive force of an act of communication in law. M.T. Lizisowa’s monograph is unique in the sense that it uses the totality of the descriptive framework of linguistics to characterize legal communication (Galdia 2017: 87).

Marcus Galdia (2020: 54-56) in his monograph summarizes her last book (entitled “Communicative Theory of Legislative Language”) paying a tribute to her achievements not known abroad very well due to being published in a lesser known language in the following manner:

Maria Teresa Lizisowa (1937 – 2019) authored 2016 a monograph *Komunikacyjna teoria języka prawnego* (further KTJP). M. T. Lizisowa’s KTJP is a comprehensive and thought-inspiring work on legal-linguistic fundamentals. It sketches the theoretical background of

law that is communicated with linguistic means. The work also shows the structure of legal-linguistically relevant methodological approaches that pave the way toward establishing a fully-fledged legal linguistics in the future. Methodological analyses that include, on the one side, aspects of the philosophy of law and legal theory and linguistics as well as philosophy and theory of language on the other side provide a solid framework for the discussion of contemporary legal-linguistic problems.¹ This combination of material and methodological issues in M. T. Lizisowa's book is, like her previous writings, truly a treasure among the mass of legal-linguistic research that mostly focuses on particular legal-linguistic issues in respect to the legal language and that avoids methodological debates. Thus, KTJP is unique in the sense that it combines solid knowledge of legal issues and of theoretical fundamentals of humanities and social sciences. It manifests an in-depth analysis of the subject matter toward the background of the Polish linguistic and legilinguistic research. Lizisowa's work is monolingual in terms of research perspective as it concerns the Polish language almost exclusively, if some minor Hebrew analyses are set apart. It is rooted in the Polish legilinguistic tradition that starts with Bronisław Wróblewski's *Język prawny i prawniczy* (1948).

Particularly, Chapter I of KTJP on methodological and structural legal-linguistic problems provides a valuable introduction into legal linguistics (legilinguistics). Fundamentals of legal-linguistic methods and concepts are sketched there toward the background of philosophy and theory of law. The strength of this chapter lies in the author's capacity to introduce and to combine many complex methodological concepts belonging to different areas of knowledge. Chapter II on the legal language and the way how law is communicated in it provides the description of fundamental concepts to be used later in the monograph. Legal language is defined according to the concept developed by B. Wróblewski that is adapted for this work with

¹ M. T. Lizisowa (2016: 15, 17) wrote about her method: "Perspektywa badań lingwistycznych zmierza do ustalenia komunikacyjnej teorii języka prawnego. Obejmuje wzorce i praktyki dyskursywne stanowienia oraz funkcjonowania prawa, a więc znaczenie i syntaktyczne użycie znaków języka, ich aspekt pragmatyczny, także wartościowanie treści prawnych w tekstach aktów ustawodawczych. Dotyczy opisu typu tekstu o utrwalonych cechach systemowych języka specjalistycznego...Teorię komunikacyjną języka prawnego postuluję opracować metodami lingwistyki w przestrzeni doświadczenia tak ustawodawcy, jak i odbiorcy przekazu ustawodawczego, z uwzględnieniem wiedzy filozoficznej o istocie prawa i wiedzy prawniczej o prawie jako systemie norm postępowania regulujących stosunki społeczne w dziedzinie prawa...Zakładam, że w wyniku badań zostanie przedstawiona komunikacyjna teoria języka prawnego w ujęciu systemowym. W programowaniu analiz lingwistycznych języka prawnego prezentuję niejednorodne postawy badawcze. W wyborze metod językoznawczych uwzględniam takie aspekty filozofii prawa i prawoznawstwa, które zmierzają do stwierdzenia prawidłowości ogólnych, jakimi charakteryzują się wypowiedzi formułowane w języku prawnym."

amplifications provided by contemporary researchers, such as T. Gizbert-Studnicki and some others. M. T. Lizisowa introduces also the notion of legal interpretation construed as decoding in line with the legal doctrine that she perceives as authoritative. Chapter III on legal signs defines them convincingly and describes semantic processes in their relation to epistemological processes. It then concentrates upon typology of sentences in the language of law, especially upon the normative sentence. Based on statutory language, M.T. Lizisowa develops the phenomenology of the normative sentence and concentrates later upon modality from legal and linguistic perspectives. The function of legal signs in operations of coding and decoding and a subchapter six summarize the overview of signs constituting legal (normative) sentences and their role in meaning constitution. The chapter renders aptly the classical views upon legal signs and the normative sentence, especially in the Polish perspective. Chapter IV aims at setting up a textual model of the legal act. Due to its complexity, the legal act is characterized as supersign and this supersign is then analyzed. M. T. Lizisowa uses descriptive instruments of text theory in her profound insights into the epistemology of legal texts. Chapter V is a very valuable analysis of fundamental conceptual problems of legal pragmatics. Pragmatic concepts are functionalized within the analysis of statutory provisions. This analysis characterizes the pragmatic dimension in written texts that is often underestimated, as pragmatics is by many associated with spoken word and immediate action, e.g. in court trials. In this chapter, M. T. Lizisowa continues a very important, yet neglected current in legal semiotics. Chapter VI, the final part of the enquiry, is devoted to axiological elements of the legal language. It makes clear that previous positivist attempts at developing a pure law deprived of ethic cannot work. Legal language is value-laden and values cannot be thought away from it, and finally, why should they? (Galdia (2020: 54-56).

Law in all its colours and realms became one of the main research areas of Professor Lizisowa. She expressed her love for the law in a number of articles, ranging from contextual analyzes of law also in non-legal literature, through culture, and ending with the legislation as a genre.

Her article “The Anthropological Orientation of the Word *Law* in Adam Mickiewicz’s Writings” [Antropologiczna Orientacja Słowa *Prawo* w Twórczości Adama Mickiewicza] (2013) is such an example of the literary and cultural image of law and its language. The author among others leads us through the meanders of understanding the interdisciplinary term “law”, its colloquial understanding, and finally the ultimate depiction of aspects of law in the work of the poet. The

necessary cultural background, references to the Lithuanian and Old Polish legislation give readers a deep insight into various layers of legal contexts in the literary examples selected by her, which in turn show the nature of the perception and implementation of criminal law, law of obligations, inheritance law, material and political law, jurisdiction, and finally law on persons. At the end, Professor Lizisowa ends her work with a statement:

Mickiewicz's writings, referring in their content to customary laws, codification of law and judicial practice, despite geological differences and time distance present the same world of duties and obligations in human conduct² (Lizisowa 2013: 135),

showing the universality of the philosophy of law expressed at different historical periods and by various philosophers or lawyers. The topic of law in Mickiewicz's literature and writings was also investigated by her in the article "Literary transcoding of the legal text in *Pan Tadeusz*" [Literackie przekodowanie tekstu prawnego w *Panu Tadeuszu*] (2004), in which, she emphasized the textual difficulty resulting from the message genre (poem). She "transferred" authentic global legal structures to the sphere of literary fiction in the super- and macrostructure, and in the semiotic system"³ (Lizisowa 2004: 23). The reception of individual legal institutions of that time in *Pan Tadeusz* is presented in specific conditions, communication systems, discourse and finally linguistic structures used in the poem, thus showing how interdisciplinary and rich the poetic text is.

One of the topics on which Professor Lizisowa focused her attention was modality – especially deontic one – in its various contexts and creations. Her research was based on extremely rich research material collected by her during a few decades of scholarly work. In the article entitled "Linguistic analysis of necessity and possibility in the Statutes of Casimir the Great" [Lingwistyczna analiza konieczności i możliwości w Statutach Kazimierza Wielkiego] from 2004, she focused on deontic meanings, deriving her findings from the basics of

² „Teksty Mickiewicza nawiązujące w swej treści do praw zwyczajowych, kodyfikacji prawa i praktyki sądowej mimo różnic geologicznych i odległości czasowej przedstawiają ten sam świat należności i powinności w postępowaniu człowieka” (Lizisowa 2013: 135)

³ „przeniesienia w sferę fikcji literackiej autentycznych prawnych struktur globalnych: w super- i makrostrukturze oraz w systemie semiotycznym” (Lizisowa 2004: 23).

logic influencing the normative syntax. She argued that as far as Statutes are concerned “The stylistic variance of the text consists in using different directives and modal exponents or completely zeroing them”⁴ (Lizisowa 2004: 242). She constructed her argumentation step by step from the outline of individual stages to the conclusion of research-based findings: “Obligation (obligatory nature of an event) and consent (admissibility of an event) express the relationship between the subjects of the norm and the action expressed by this norm”⁵ (Lizisowa 2004: 249). In another text, “Sign Character of the Exponents of Modality in a Legal Text” (2010) based on the Bühler’s concept of deictics and symbolism in colloquial language to legal expression and the content of legal texts, she constructed the basis for sign contexts in the world of socio-normative relations. She also dealt with linguistic signs in 2014, writing the article “Creating Images of Reality in Statutory Instruments” and deriving an analysis from the theories of Pierce and de Saussure, Ogden and Richards, while referring to the findings of Wąsik and Krąpiec. As a result, she presented her views on the style of legal language, the technique of expressing the legislator’s thoughts with an attempt to define semantic boundaries of legal and legalese expressions, often defined differently in individual legal acts. She also analyzed the issues of cause and effect in conditional sentences, defining the stages of the process of creating a speech act by the legislator and emphasizing the cause-effect relations. In turn, in the text “An Act and Person in a Statutory Instrument – the Meaning of a Syntagm ‘to Have a Right’ under the Constitution of the Republic of Poland” [(2009) she focused on the expression “to have the right” provided for in the text of the supreme law, analysing the meaning and the structure of various syntagms.

She invariably emphasized the need to carry out broad terminological research. One of the texts that should be mentioned in that context was a review article on the state of research into Polish legal terminology (1986), which was a kind of compendium of knowledge about linguistic, lexical and meaning arrangements of that time against the background of the legal culture. She emphasized time

⁴ „Stylistyczna wariantywność tekstu polega na użyciu różnych wykładników dyrektywnych i modalnych lub na całkowitym ich wyzerowaniu” (Lizisowa 2004: 242).

⁵ „Obowiązek (obligatoryjność zdarzenia) i przyzwolenie (dopuszczalność zdarzenia) są wyrazem związków zachodzących pomiędzy podmiotami normy a akcją wyrażoną przez tę normę” (Lizisowa 2004: 249).

as a factor shaping norms and terminological usage which definitely was possible due to her deep diachronic research into the Polish legal language. The data collected in this article have become a valuable material for many researchers investigating legal and circum-legal languages. The term ‘freedom’ and its metaphorical approach in two international legal acts, i.e. the Treaty on European Union (1992) and the Treaty on the Functioning of the European Union (2010), was analysed in 2012. She starts her analyses into the language of Treaties with the colloquial understanding of ‘freedom’. Next, she investigates the ontology and the personification of ‘freedom’ to the point of giving this term (and others, chosen to illustrate the issue) the legal meaning.

She perceived legal texts through the prism of techniques, style, and logic. She also expressed this in her article “Techniques of Law Communication in Administrative Decisions And Orders” [Technika komunikowania prawa w decyzjach i zarządzeniach administracyjnych] (2017), in which she presented a broad and comprehensive analysis of official decisions and administrative orders in the field of semantics and pragmatics, at the same time depicting the course of decision-making and the process of communication with participants of the communication system in a specific situation. Thus, she indicated the areas corresponding to one another in legal languages and highlighted the problematic points. She addressed this topic also in the text “Legal Language in the Legislative Text (The Case Study of the Bill on Higher Education and Science)” [Język Prawny w Tekście Ustawy (Na Przykładzie Projektu Ustawy Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce)], published *post mortem* at the end of 2019:

The text is performative because it is an act of lawmaking. It is also normative because it establishes general legal norms. Legal contents are abstract, i.e. they refer to potential, future situations because general legal norms exist only in the consciousness of the sender and recipient of the text, although they are valid in a non-linguistic reality. Legal content is also deontically modal, because at the will of the sender of the text, it constitutes the rights and obligations of the parties. These are pragmatic features of an extra-linguistic legal language that result from the cultural context of law-making. However, they are subject to the wording of the law⁶ (Lizisowa 2019: 9).

⁶ “Tekst jest performatywny, bo jest aktem stanowienia prawa. Jest też normatywny, bo ustanawia generalne normy prawne. Treści prawne są abstrakcyjne, tj. odnoszą się do

She translated the act into deep and superficial structures, decomposed the normative sentences into prime factors from the modal point of view, analyzed them in a deep context and showed the directions of reformulation and re-wording – at the same time emphasizing the contextual and stylistic ideality, coherence and depth of the legal text.

She noticed the beauty of the language of law. One of her last texts was entitled “The Functional Beauty of Legal Language” [Funkcjonalne piękno języka prawnego] (2020). It was published after her decease. Readers are guided by her through the textual meanders of contemporary and historical legal acts, emphasizing the semiotic and semantic aesthetics of messages enacted by legislators. She notices a sense of beauty in the context of normative values, the logicity of the constructed statements of legislators in a social setting and on the metalinguistic level. Finally she refers to the modes of expression of contemporary and historical legal texts, including literary connotations together with stylistic linguistic means used for this purpose. In the end, she concludes that

You can also discover beauty in simple human speech, because human speech is also the fulfillment of a basic life function. The legislator can speak beautifully, because the language system is predisposed to logical and pictorial communication of legal content in harmony with the form of expression⁷ (Lizisowa 2020: 130-131).

potencjalnych, przyszłych sytuacji bo normy prawne generalne istnieją tylko w świadomości nadawcy i odbiorcy tekstu, chociaż obowiązują w rzeczywistości pozajęzykowej. Treści prawne są też modalne deontycznie, bo z woli nadawcy tekstu konstytuują prawa i obowiązki stron. Są to pragmatyczne cechy języka prawnego o charakterze zewnątrzjęzykowym, które wynikają z kulturowego kontekstu stanowienia prawa. Jest im jednak podporządkowana szata słowna ustawy” (Lizisowa 2019: 9).

⁷ „Można odkrywać piękno również w prostej ludzkiej mowie, bo ludzka mowa to także spełnianie podstawowej funkcji życiowej. Ustawodawca może pięknie mówić, gdyż system języka ma predyspozycje do logicznego i obrazowego komunikowania treści prawnych w harmonii z formą wyrażania” (Lizisowa 2020: 130-131).

Photo 2. Professor Maria Teresa Lizisowa and Professor Aleksandra Matulewska during conference in 2016 (the photo from a private archive).

One of the subdomains of her research into legal language and legal linguistics includes legal ethics, moral values and principles that should be followed when enacting legislation and formulating legal texts. The search for the truth and ethics shaped her personality and research output composed among others of the following articles and chapters in monographs: “Moral and ethical values in legal language” [Wartości moralne i etyczne w języku prawnym] (2011), “Axiology of legal discourse” [Aksjologia dyskursu prawnego] (2011), “Information or manipulation: about stylistic accommodation in expressing truth and falsehood” [Informacja czy manipulacja: o stylistycznej akomodacji w wyrażaniu prawdy i fałszu] (2009), “Moral and legal values in the nobility of the Grand Duchy of Lithuania (in the Context of Master Thaddeus and Lithuanian Statutes)” [Wartości moralne i prawne

w obyczajowości szlacheckiej Wielkiego Księstwa Litewskiego (w kontekście “Pana Tadeusza” i “Statutów litewskich”)] (2003).

Photo 3. Participants of the 12th Conference on Translation, Interpreting and Comparative Legilinguistics in Kołobrzeg (23.06-25.06.2017), professor Maria Teresa Lizisowa in the first line, fifth from the right (the photo of Monika Marcinkowska).

She was not afraid of difficult topics and research challenges. She was methodic and consequent in her research, always willing to investigate new aspects of legal language and linguistics.

Being a practising Catholic and a very ethical person she devoted a lot of time to charity work and supporting the needy ones especially in the last years of her life, which she spent in Kraków and Kielce. She was never afraid to clearly express her moral and ethical opinions and attitudes. She also did that in her last monograph devoted to the legal language and the tasks of legislation which were also assessed in moral terms (Lizisowa 2016). She willingly shared her time, kindness and knowledge with other people, including young scholars making their first steps in the field of legal linguistics. Participating in legal linguistic conferences she always attentively listened to presentations of other speakers, took part in discussions, sharing her experience and giving suggestions concerning methodology and possible improvements. Many young scholars who were initially

intimidated by her vast and comprehensive knowledge of the Polish legal language in both diachronic and synchronic perspectives, with the flow of time started considering Professor Maria Teresa Lizisowa a friend of theirs whom they could trust and consult with when carrying out their own research. We will remember her as a person always treating people with kindness and never being tired enough to fail to smile, a person always interested in academic debates and new research paths.

She worked till the end of her life, never complaining despite her terminal illness. She died on 12 January 2019 working on the second volume of her monograph on modern Polish legal language, which unfortunately she did not manage to finish.

We will remember you and cherish the memories of time spent together! Rest in Peace!

References

- Galdia, Marcus. 2020. *Legal Constructs. Reflections on Legal-Linguistic Methodology*. Poznań: Wydawnictwo Rys.
- Galdia, Marcus. 2017. *Lectures on Legal linguistics*. Frankfurt am Main: Peter Lang Publishing House.
- Rudnicka-Fira, Elżbieta and Młynarczyk, Ewa. 2019. Profesor Maria Teresa Lizisowa (1936-2019). *Bulletin De La Société Polonaise De Linguistique*, Fasc. LXXVI: 17-19. <https://biuletynptj.com/resources/html/article/details?id=212939> (Accessed 12 January 2022).
- Zakrzewski, Andrzej. 2020. Maria Teresa Lizisowa (26 X 1936 – 12 I 2019). *Rocznik Lituanistyczny* [online]. 1 styczeń 2020, vol. 5: 311-312. [Accessed on 25 February 2022]. DOI 10.12775/28486.

Bibliography of some legal linguistic and circum-legal works of Maria Teresa Lizisowa

- Lizisowa, Maria T. 1980. Ze studiów nad słownictwem Statutu Wielkiego Księstwa Litewskiego. *Acta Baltico-Slavica* 13: 37-65.

- Lizisowa, Maria T. 1984. *Studia nad słownictwem regionalnym III Statutu Wielkiego Księstwa Litewskiego*. Kielce: Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. Jana Kochanowskiego.
- Lizisowa, Maria T. 1986. Stan badań nad polską terminologią prawną. *Rocznik Naukowo-Dydaktyczny Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie. Prace Językoznawcze 5*, z. 104: 5-20.
- Lizisowa, Maria T. 1986. Z problematyki badań nad leksyką polskiego języka kancelaryjnego w Wielkim Księstwie Litewskim. *Kieleckie Studia Filologiczne 3*: 85-92.
- Lizisowa, Maria T. 1988. Charakter regionalizmów w polskim języku kancelaryjnym Wielkiego Księstwa Litewskiego z XVI i XVII w. W *Studia polsko-litewsko-białoruskie: praca zbiorowa*. Prace Białostockiego Towarzystwa Naukowego nr 31, red. Jerzy Tomaszewski, Elżbieta Smułkowska i Henryk Majecki. 297-304. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
- Lizisowa, Maria T. 1991. 'Sąd', 'sądzić' i 'sędzia' w staropolskich tekstach prawnych (rozważania etymologiczne). *Rocznik Naukowo-Dydaktyczny. Prace Językoznawcze 6*, z. 137: 7-24.
- Lizisowa, Maria T. 1992. Staropolski język prawny czy prawniczy: problematyka stylistyczna. *Rocznik Naukowo-Dydaktyczny. Prace Językoznawcze 7*, z. 152: 171-183.
- Lizisowa, Maria T. 1992. Ze studiów nad słownictwem Statutu Wielkiego Księstwa Litewskiego II. Termin prawnosądowy STRONA. *Acta Baltico-Slavica 21*: 19-59.
- Lizisowa, Maria T. 1993. Koncepcje prawa i władzy w Statutach litewskich w świetle analizy językoznawczej. W *Bałtowie. Przeszłość i terażniejszość. Materiały z sesji naukowej zorganizowanej przez Studium Europy Wschodniej Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie 10-11 grudnia 1990 r.*, red. Andrzej Kastory, Andrzej Essen, 5-29. Kraków: Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie.
- Lizisowa, Maria T. 1994. Historia wyrazów prawnych: 'rząd' i 'urząd'. *Rocznik Naukowo-Dydaktyczny, Prace Językoznawcze 8*, z. 168: 133-143.
- Lizisowa, Maria T. 1994. U podstaw idei prawa w „Panu Tadeuszu”. W *Od strony Kresów: studia i szkice*, red. Halina Bursztyńska, Tadeusz Budrewicz, Swietłana Musijenko, 125-131. Kraków: Wydawnictwo Naukowe Wyższej Szkoły Pedagogicznej.

- Lizisowa, Maria T. 1995. *Podstawowe terminy prawne w statutach staropolskich na tle słowiańskim. Studium semantyczne*. Kraków: Wydawnictwo Naukowe WSP.
- Lizisowa, Maria T. 1996. Funkcja semantyczna kategorii fleksyjnych czasowników być, mieć, dać w staropolskich formułach prawnych. W *Studia Historycznojęzykowe II. Fleksja historyczna*, red. Marian Kucała i Wojciech Ryszard Rzepka, 143-153. Kraków: Instytut Języka Polskiego PAN.
- Lizisowa, Maria T. 1996. O języku Kancelarii Księstwa Litewskiego. W *Wilno i Kresy Północno-Wschodnie: materiały II Międzynarodowej Konferencji w Białymstoku 14-17 IX 1994 r. w czterech tomach. T. 3, Polszczyzna kresowa*, red. Elżbieta Feliksiak i Bogusław Nowowiejski, 63-78. Białystok: Towarzystwo Literackie im. Adama Mickiewicza. Oddział Białostocki.
- Lizisowa, Maria T. 1998. *Prawem sądzić, czyli o języku Statutów litewskich w „Panu Tadeuszu”*. Kraków: Wydawnictwo Naukowe Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Komisji Edukacji Narodowej.
- Lizisowa, Maria T. 1998. Dyskurs prawniczy w Panu Tadeuszu. W *Adam Mickiewicz i kultura światowa: materiały z konferencji międzynarodowej Grodno-Nowogródek 12-17 maja 1997*. Ks. 2, red. Józef Bachórz i Wiktor Choriew, 117-130. Gdańsk: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego.
- Lizisowa, Maria T. 1999. Slawische Rechtstermini und mettelalterliche Erbe in Europa. W *Eurolinguistik – ein Schritt in die Zukunft: Beiträge zum Symposium vom 24. bis 27 März 1997 im Jagdschloss Glienicke (bei Berlin)*, hrsg. von Norbert Reiter, 161-173. Wiesbaden: Harrassowitz.
- Lizisowa, Maria T. 1999. Język statutów litewskich w aspekcie kulturowym. *Acta Baltico-Slavica* tom 24: 229-238.
- Lizisowa, Maria T. 2000. *Język Kodeksu Olszewskiego (1550). Z recepcji staropolskiego języka prawno-sądowego w Wielkim Księstwie Litewskim w szesnastym wieku*. Kraków: Wydawnictwo Naukowe Akademii Pedagogicznej.
- Lizisowa, Maria T. 2002. Model komunikacji językowej w konstytucjach Rzeczypospolitej (relacja nadawca-odbiorca). *Biuletyn Polskiego Towarzystwa Językoznawczego*, z. 58: 75-92.

- Lizisowa, Maria T. 2002. O przekładzie polskim I Statutu litewskiego w Kodeksie Olszewskim. W *Z problemów przekładu i stosunków międzyjęzycznych*. T. 2, red. Teresa Żeberek i Tadeusz Borucki, 103-127. Kraków: Wydawnictwo Naukowe Akademii Pedagogicznej.
- Lizisowa, Maria T. 2002. Czas przyszły dokonany w *Statutach Litewskich*. W *Творчасць Элізы Ажэікі і Беларуская Культура (Tvorchasc' Ęlizu Ażėški i Belaruskaja Kul'tura / Twórczość Elizy Orzeszkowej i Kultura Białoruska)*, red. Svâtłana Musienka/Svietłana Musijenko, 171-173. Гродна/Grodno: ГрДУ/IEUG im. Janki Kupały.
- Lizisowa, Maria T. 2002. Wielojęzyczność i wielokulturowość w statutach litewskich. W *Wielojęzyczność i wielokulturowość na pograniczu polsko-wschodniosłowiańskim: Materiały z międzynarodowej konferencji naukowej, Białystok-Supraśl, 27-29 maja 2002*, red. Zofia Abramowicz, 27-29. Białystok: Instytut Filologii Wschodniosłowiańskiej.
- Lizisowa, Maria T. 2003. Wartości moralne i prawne w obyczajowości szlacheckiej Wielkiego Księstwa Litewskiego (w kontekście „Pana Tadeusza” i „Statutów litewskich”). W *Славянскія Мовы, Літаратуры І Культуры: Этнас У Святле Гісторыі І Сучаснасці (Slavjanskija movy, litaratury i kul'tury: etnas u svyatle gistor'ii i sučasnasci / Słowiańskie języki, literatury i kultury: etos w świetle historii i współczesności)*, red. Svâtłana Musienka/Svietłana Musijenko, 311-316. Гродна/Grodno: ГрДУ/IEUG im. Janki Kupały.
- Lizisowa, Maria T. 2004. Lingwistyczna analiza konieczności i możliwości w Statutach Kazimierza Wielkiego. *Annales Academiae Paedagogicae Cracoviensis. Folia 19. Studia Linguistica II*: 239-251.
- Lizisowa, Maria T. 2004. Literackie przekodowanie tekstu prawnego w Panu Tadeuszu. *Annales Academiae Paedagogicae Cracoviensis. Folia 20. Studia Historicolitteraria IV*: 21-34.
- Lizisowa, Maria T. 2004. Polska tradycja stylistyki tekstów prawnych. W *Język, prawo, społeczeństwo*, red. nauk. Ewa Malinowska, 113-130. Opole: Wydawnictwo Uniwersytetu Opolskiego.
- Lizisowa, Maria T. 2005. Formacja dyskursywna wokół Konstytucji 3 Maja (w kontekście Statutów litewskich). W *Kultura i języki*

- Wielkiego Księstwa Litewskiego*, red. Marii Teresy Lizisowej, 65-84. Kraków: Collegium Columbinum.
- Lizisowa, Maria T. 2005. Język prawny w obiegu społecznym. W *Polska polityka komunikacyjnojęzykowa wobec wyzwań XXI wieku*, red. Stanisław Gajda, Andrzej Markowski, Józef Porayski-Pomsta, 177-196. Warszawa: Elipsa.
- Lizisowa, Maria T. 2005. (red.). *Kultura i języki Wielkiego Księstwa Litewskiego*. Kraków: Collegium Columbinum.
- Lizisowa, Maria T., Kowalik, J., Lewandowska-Tarasiuk, E., Myrdzik, B., Karwatowska, M., Grzegorzczkowska, R., Pawłowska, R., Zieliński, M., Warchała, J., Łętowska, E., Zastawny, M., Gołębiowski, G., Lewicki, A. M., Sawicka, G., Grabowski, J., Dunaj, B., Matuszczyk, B. 2005. Dyskusja nad referatami Heleny Synowiec, Ewy Łętowskiej oraz nad referatem Renaty Przybylskiej i ks. Wiesława Przyczyny. In *Bariery i pomosty w komunikacji językowej Polaków*, red. Jerzy Bartmiński, Urszula Majer-Baranowska, 233-256. Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej.
- Lizisowa, Maria T. 2006. *Tekst, kontekst, interpretacja: w poszukiwaniu semiotyczno-dyskursywnych wzorców konkretyzacji języka*. Kraków: Collegium Columbinum.
- Lizisowa, Maria T. 2006. Modelowanie treści pojęć prawo-własność-władza w języku prawnym Korony i Wielkiego Księstwa Litewskiego. W *Litwa w epoce Wazów. Prace ofiarowane Henrykowi Wisnerowi w siedemdziesiątą rocznicę urodzin*, red. Wojciech Kriegseisen i Andrzej Rachuba, 97-113. Warszawa: Neriton.
- Lizisowa, Maria T. 2006. (red.) *Język w urzędach i w sądach*. Kraków: Collegium Columbinum.
- Lizisowa, Maria T. 2006. Problemy analizy lingwistycznej tekstu prawnego, na przykładzie profilowania pojęć w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym w trybie regulacji ostrożnościowych. W *Język w urzędach i w sądach*, red. Maria T. Lizisowa, 39-52. Kraków: Collegium Columbinum.
- Lizisowa, Maria T. 2006. Wypowiedź prawna i jej dekodowanie. W *Język w urzędach i w sądach*, red. Maria T. Lizisowa, 53-63. Kraków: Collegium Columbinum.
- Lizisowa, Maria T. 2006. Konfrontacja pojęć prawnych w słowniku Konstantego Szywrida i w statutach litewskich. *Acta Baltico-Slavica*, t. 30: 145-164.

- Lizisowa, Maria T. 2006. Funkcjonalna sprawność polszczyzny w pismach urzędowych. W *Język w urzędach i w sądach*, red. Maria T. Lizisowa, 19-25. Kraków: Collegium Columbinum.
- Lizisowa, Maria T. 2006. Uroda staropolskiego języka prawnego. W *Staropolszczyzna piękna i interesująca. Zbiór studiów*, t. 2., red. Elżbieta Koniusz, Stanisław Cygan, 67-76. Kielce: Wydawnictwo Akademii Świętokrzyskiej.
- Lizisowa, Maria T. 2007. Językowe mechanizmy perswazji w Statutach Litewskich. *Acta Baltico-Slavica* t. 31: 141-147.
- Lizisowa, Maria T. 2007. Komunikowanie przekazu w modelach stosunków prawnych (na przykładzie przepisów „Kodeksu pracy”). *Stylistyka* t. 16: 341-349.
- Lizisowa, Maria T. (red.) 2008. *Język w urzędach i w sądach*. T.2. Kraków: Collegium Columbinum.
- Lizisowa, Maria T. 2008. Semantyka a struktura tekstu prawnego. W *Styl a semantyka*, red. Irena Szczepankowska, 382-400. Białystok: Wydawnictwo Uniwersytetu Białostockiego.
- Lizisowa, Maria T. 2009. Prawda i nieprawda w felietonach prawniczych Aleksandra Pocięja. *Annales Academiae Paedagogicae Cracoviensis. Studia Historicolitteraria*. 186-197.
- Lizisowa, Maria T. 2009. *Style funkcjonalne w dziennikarstwie prasowym*. Kielce: Wyższa Szkoła Umiejętności im. Stanisława Staszica.
- Lizisowa, Maria T. 2009. Czyn i osoba w akcie normatywnym, czyli co znaczy zwrot ‘ma prawo’ w Konstytucji III Rzeczypospolitej. *Investigationes Linguisticae* vol. XVII: 141-151.
- Lizisowa, Maria T. 2009. Mickiewiczowska metafora sądu. W *Wkręgu języka: materiały konferencji „Słowotwórstwo – słownictwo – polszczyzna kresowa” poświęconej pamięci profesor Zofii Kurzowej Kraków 16-17 maja 2008*, red. Mirosław Skarżyński i Monika Szpiczakowska, 387-397. Kraków: Księgarnia Akademicka.
- Lizisowa, Maria T. 2009. Informacja czy manipulacja: o stylistycznej akomodacji w wyrażaniu prawdy i fałszu. W *Jaka informacja?*, red. Leon Dyczewski, 89-100. Lublin-Warszawa: Wydawnictwo KUL-Centrum Europejskie Natolin.
- Lizisowa, Maria T. 2010. Tekst prawny w teorii znaku i w teorii komunikowania. W *Prawo, język, etyka*, red. Anna Mróz,

- Adam Niewiadomski, Monika Pawelec, 51-66. Warszawa: Zakład Graficzny Uniwersytetu Warszawskiego.
- Lizisowa, Maria T. 2010. Retoryczne aspekty dyskursu prawnego. W *W poszukiwaniu dobra wspólnego. Księga jubileuszowa Profesora Macieja Zielińskiego*, red. Agnieszka Choduń, Stanisław Czepita, 827-840. Szczecin: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego.
- Lizisowa, Maria T. 2010. Sign character of the exponents of modality in a legal text. *Comparative Legilinguistics* 2: 67-74.
- Lizisowa, Maria T. 2010. Sądy podkomorskie w *Statutach Litewskich* i w *Panu Tadeuszu*: prawnicze uzasadnienie tytułu eposu. W *Tvorčestvo Adama Mickeviča i sovremennaâ mirovaâ kul'tura: sbornik naučnih rabot*, red. Svetlana Filippovna Musienko, 84-93. Grodno: ČPUP Izdatel'stvo „Lamarck”.
- Lizisowa, Maria T. 2011. Aksjologia dyskursu prawnego. *Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia Logopaedica* Z. 4: 294-303.
- Lizisowa, Maria T. 2011. Wartości moralne i etyczne w języku prawnym. *Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. 107, Studia Linguistica* 6: 134-151.
- Lizisowa, Maria T. 2012. Reguły prawne Dekalogu: według polskich przekładów. W *W przestrzeni języka: prace ofiarowane Profesor Elżbiecie Koniusz z okazji jej jubileuszu*, red. Marzena Marczevska i Stanisława Cygan, 283-300. Kielce: Instytut Filologii Polskiej UJK.
- Lizisowa, Maria T. 2012. The metaphor of *Swoboda* in the treaties of the European Union. *Comparative Legilinguistics* 10: 67-87.
- Lizisowa, Maria T. 2012. O formie i treści znaków języka prawnego. W *Język współczesnego prawa*, red. Adam Niewiadomski, Ewa Sztymelska, 15-41. Warszawa: Lingua Iuris, Międzywydziałowe Koło Naukowe Kultury Języka Prawnego i Prawniczego, Uniwersytet Warszawski.
- Lizisowa, Maria T. 2013. Obiektywizacja i subiektywizacja języka w narracji dziennikarskiej. *Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis* 131, *Studia Linguistica* 8: 184-193.
- Lizisowa, Maria T. 2013. Podmiotowa i przedmiotowa funkcja języka prawnego. W *Polski język prawny—media, społeczeństwo, edukacja*, red. Dorota Kondratczyk, Adam Niewiadomski, Ewa

- Walewska, 37-57. Warszawa: Zakład Graficzny Uniwersytetu Warszawskiego.
- Lizisowa, Maria T. 2013. Antropologiczna orientacja słowa *Prawo* w twórczości Adama Mickiewicza. *Acta Baltico-Slavica* 37: 121-139. DOI: <https://doi.org/10.11649/abs.2013.008>.
- Lizisowa, Maria T. 2013. Metody badania języka prawnego wobec ontologicznej natury prawa. *Comparative Legilinguistics* 14: 21-46.
- Lizisowa, Maria T. 2014. Konstruowanie obrazów rzeczywistości w akcie ustawodawczym. *Comparative Legilinguistics* 17: 11-27.
- Lizisowa, Maria T. 2015. Formuły wyrażania powinności w dawnym i we współczesnym ustawodawstwie. W *Dialog z Tradycją. T. 4, Język - komunikacja – kultura*, red. Renata Dźwigoł, Iwona Steczko, 61-80. Kraków: Collegium Columbinum.
- Lizisowa, Maria T. 2016. Dobro wspólne czy prywatne w legislacji europejskiej. Medialne echa „Konwencji o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej”. W: *Prywatność w mediach – towar czy wartość*, red. Michał Drożdż, 135-152. Tarnów: Wyd. Diecezji Tarnowskiej Biblos.
- Lizisowa, Maria T. 2016. *Komunikacyjna teoria języka prawnego*. Poznań: Wydawnictwo Contact.
- Lizisowa, Maria T. 2017. Technika komunikowania prawa w decyzjach i zarządzeniach administracyjnych. *Comparative Legilinguistics* 31: 27-54.
- Lizisowa, Maria T. 2017. Więzy etyki i prawa w obszarach komunikowania społecznego: wokół sporu o Trybunał Konstytucyjny. W *Etyczność w mediach: między pogardą a szacunkiem*, red. Michał Drożdż, Klaudia Cymanow-Sosin, 359-381. Tarnów: Wyd. Diecezji Tarnowskiej Biblos.
- Lizisowa, Maria T. 2017. Prawodawcy to też poeci Metaforyczne komunikowanie prawa europejskiego. W *Poetyka losu i historii: profesorowi Tadeuszowi Budrewiczowi w sześćdziesiątą piątą rocznicę urodzin*, red. Kazimierz Gajda, Renata Stachura-Lupa, Katarzyna Wądołny-Tatar, 706-715. Kraków: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej.
- Lizisowa, Maria T. 2018. Świat wartości prawnych w mediach. *Studia Socialia Cracoviensia* 10 (2): 33-47.

- Lizisowa, Maria T. 2019. Język prawny w tekście ustawy (na przykładzie projektu Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce). *Comparative Legilinguistics* 38: 7-47.
- Lizisowa, Maria T. 2020. Funkcjonalne piękno języka prawnego. *Studia Iuridica* 83: 114-134. DOI: <https://doi.org/10.32346/2544-3135.si.2020-83.7>.

Other works

- Lizisowa, Maria T. 1992. Interferencyjny charakter słownictwa w przyszłym „Słowniku regionalizmów Wielkiego Księstwa Litewskiego”. W *Wilno – Wileńszczyzna jako krajobraz i środowisko wielu kultur: materiały I Międzynarodowej Konferencji, Białystok 21-24 IX 1989: w czterech tomach*. T. 4, *Literatura i język*, red. Elżbieta Feliksiak, 43-60. Białystok: Towarzystwo Literackie im. Adama Mickiewicza.
- Lizisowa, Maria T. 1997. Archaiczne właściwości składniowe gwary świętokrzyskiej w wierszach Katarzyny Zaborowskiej. *Rocznik Naukowo-Dydaktyczny Wyższej Szkoły Pedagogicznej Im. Komisji Edukacji Narodowej W Krakowie. Prace Językoznawcze* IX, z. 192: 149-165.
- Lizisowa, Maria T., Antoni Aleksandrowicz. (red.). 1998. *W kręgu twórczości Michała Federowskiego: w stulecie wydania I tomu „Ludu białoruskiego”: materiały z sesji naukowej w dniach 23 i 24 stycznia 1997 roku w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Krakowie*. Kraków: Wydawnictwo Naukowe Wyższej Szkoły Pedagogicznej.
- Lizisowa, Maria T. 2002. Konteksty historyczny i kulturowy w dialektologii. W *Gwary dawniej i dziś: prace ofiarowane Docent Wandzie Pomianowskiej*, red. Stanisław Cygan, 143-156. Kielce: Wydawnictwo Akademii Świętokrzyskiej.
- Lizisowa, Maria T. 2002. O spójności tekstu Kazań świętokrzyskich. *Annales Academiae Paedagogicae Cracoviensis. Studia Linguistica* Nr 1: 219-236.
- Lizisowa, Maria T. 2002. Kategoria czasu w *Gloria Victis*. W *Творчасць Элізы Ажэшкі і Беларуская Культура (Творчасць Элізы Ажэшкі і Беларуская Культура / Twórczość*

- Elizy Orzeszkowej i Kultura Białoruska*), red. Svâtlana Musienka/Swietłana Musijenko, 29-35. Гродна/Grodno: ГрДУ/IEUG im. Janki Kupały.
- Lizisowa, Maria T. 2005. Filozofia języka w wykładach paryskich Mickiewicza. W *Od strony Kresów: studia i szkice*. Cz. 3, red. Halina Bursztyńska, 25-41. Kraków: Wydaw. Naukowe Akademii Pedagogicznej.
- Lizisowa, Maria T. 2008. Wstęp do językoznawstwa. W *Filologia polska: informator dla studentów: przedmioty, zagadnienia, bibliografia*, red. Ewa Młynarczyk, Marek Buś, 63-64. Kraków: Instytut Filologii Polskiej UP.
- Lizisowa, Maria T. 2008. Rozwinięcie intertekstowe motywów biblijnych w *Księgach narodu polskiego i pielgrzymstwa polskiego* Adama Mickiewicza. W *Melodii, kraski, zapahi „Maloj rodiny” Adama Mickeviča: zbornik naučnyh rabot*, red. F. S. Musienko et al., 119-126. Grodno: Grodnenskiĭ Universitet imeni Ānky Kupały.
- Lizisowa, Maria T., Katarzyna Cegielska. 2008. Cuda dzieją się za sprawą ludzi. Rozm. przepr. Katarzyna Cegielska. *Nasz Dziennik* Wyd. 3, nr 64: 16.
- Lizisowa, Maria T. 2008. Antropologia słowa w tekstach Adama Mickiewicza. *Annales Academiae Paedagogicae Cracoviensis Folia* 58, *Studia Historicolitteraria* 8: 20-35.
- Lizisowa, Maria T. 2012. Narracja w *Sądeczaninie*. W *Prasa sądecka od zarania do dziś: 1891-2011*, red. Bolesław Faron, współpr. Agnieszka Ogonowska, 246-261. Kraków: Wydawnictwo Edukacyjne.
- Lizisowa, Maria T. 2014. Polszczyzna historyczna w gwarze świętokrzyskiej: wspomnienie z badań gwary pod kierunkiem profesora Eugeniusza Pawłowskiego. W *Język w środowisku wiejskim. W 110. rocznicę urodzin profesora Eugeniusza Pawłowskiego*, T. 1, red. Maciej Mączyński, Ewa Horyń, 75-85. Kraków: Collegium Columbinum.